

Lokala föreskrifter till skydd mot olägenheter för människors hälsa och miljön för Hylte kommun, beslutade av kommunfullmäktige § 55 2013-10-03

Dnr 2013:165

Kommunfullmäktige beslutar meddela, med stöd av 9 kap. 7-8 § och miljöbalken (1998:808), 13, 17, 39-40 och § 42-44 förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, följande lokala föreskrifter till skydd mot olägenheter för människors hälsa och miljön.

Kommunfullmäktige (KF) beslutar revidera tidigare tagna föreskrifter i KF § 55 från den 2007-09-27.

Inledande bestämmelser

1 § Utöver bestämmelserna i miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd gäller följande lokala föreskrifter till skydd mot olägenhet för människors hälsa och miljön i Hylte kommun.

Avloppsanordning och annan toalett än WC

2 § Enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd krävs det tillstånd av samhällsbyggnadsnämnden för att

1. inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till, eller
2. ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning.

Enligt dessa föreskrifter krävs dessutom tillstånd av samhällsbyggnadsnämnden för att

3. inrätta annan avloppsanordning än som anges i punkterna 1-2, exempelvis avloppsanordningar för bad-, disk- och tvättavloppsvatten, inom de områden som har märkts ut på kartbilaga.

Enligt 13 och 14 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd krävs anmälan till miljönämnden för att

4. inrätta en annan avloppsanordning än som anges i punkterna 1-3,
5. ändra en avloppsanordning, om åtgärden kan medföra väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning.

Anmälan eller tillstånd enligt dessa bestämmelser krävs inte för avloppsanordning som kräver tillstånd enligt 5 § eller anmälan enligt 21 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller om avloppsanordningen är avsedd att föra avloppsvattnet till enbart en allmän avloppsanläggning.

3 §

Det krävs inom område med detaljplan och samlad bebyggelse en anmälan till samhällsbyggnadsnämnden för att inrätta

1. förmultningstoalett,

2. eltoalett,
3. torrtoalett med latrinkompostering eller
4. annan liknande anordning

Djurhållning

4 § Det krävs tillstånd av samhällsbyggnadsnämnden för att inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser hålla:

1. nötkreatur, häst, get, får eller svin,
2. pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur,
3. giftorm eller annan orm inom område med detaljplan. Detta gäller inte majssnok, mjölksnok och strumpebandssnok.

Tomgångskörning

5 § En förbränningsmotor i stillastående motordrivet fordon får hållas igång utomhus i högst en minut.

Detta gäller inte:

1. om motorn hålls igång för att - i den mån det behövs för fordonets ändamålsenliga brukande - driva annan anordning (på fordonet) än sådan som avser uppvärmning.

Spridning av gödsel

6 § Vid spridning av naturlig gödsel, slam eller annan orenlighet inom eller 100 meter intill område med detaljplan gäller följande:

1. Tidpunkten för spridning skall anpassas till sådana väder- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter.
2. Nedbrukningen skall ske inom 4 timmar efter spridningen.
3. Spridning får inte ske närmare än 6 meter från sjö eller vattendrag.

7 § Den som avser att anordna gödselstad eller annan upplagsplats för djurspillning inom område med detaljplan ska enligt 37 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ge in anmälan till miljönämnden.

Detsamma gäller enligt dessa föreskrifter inom de tätbebyggda områden som har märkts ut på kartbilaga.

Skydd av vattentäcker

8 § För att undvika förorening av vattentäcker gäller följande föreskrifter:

1. Brandfarlig vara ska hanteras och förvaras enligt vad som föreskrivs för vattenskyddsområde i 10 kap. i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor.
2. Andra för vattnet skadliga ämnen, såsom tjärprodukter, smörj- och transformatorolja, kemiska bekämpningsmedel, slam eller andra liknande kemiska produkter, får inte lagras så att vattentäcker kan förorenas.
3. Spridning av gödsel och bekämpningsmedel klass 1 och 2 får inte ske så att vattentäcker kan förorenas.

4. Anläggning för förvaring av stallgödsel, ensilageanläggning och dyl. skall vara tät och dess innehåll får inte genom breddning t ex vid regntillfällen förorena vattentäkter.
5. Tvätt av motorfordon får inte ske inom inre skyddszon för vattentäkten.

Värmepumpar

9 § Värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten får inte inrättas utan anmälan till samhällsbyggnadsnämnden.

Inom de områden som utgör primära och sekundära vattenskyddsområden för kommunala vattentäkter krävs tillstånd från samhällsbyggnadsnämnden för att inrätta en sådan anläggning.

Anmälan eller tillstånd enligt denna paragraf krävs inte för värmepumpsanläggning som kräver tillstånd enligt 5 § eller anmälan enligt 21 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Skydd mot olägenheter för människors hälsa

10 § Vid de kommunala badplatserna är det som skydd mot allergiproblem förbjudet att bada hundar närmare än 50 meter från avgränsningen vid badplatserna.

Eldning

11 § Småskalig eldning av fastbränsle för uppvärmning och varmvattenproduktion i en panna som inte är miljögodkänd enligt Boverkets byggregler BFS 2011:6 eller försedd med ackumulatortank, är inte tillåten under tiden 1 juni – 31 augusti inom områden med detaljplan.

12 § För skötsel över eldningsanordning för fasta bränslen gäller att lufttillförseln skall vara god och att bränslet ska förvaras torrt. Pannan får eldas med det bränsle som pannan enligt tillverkaren är avsedd för. Saknas anvisningar får bränslet endast bestå av sådant trä som inte är förorenat.

All eldning med hushållsavfall, plast, målat- eller tryckimpregnerat virke, spånskivor eller liknande material är förbjuden. Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandskyddsföreskrifter.

Dokumentation över genomförd sotning och underhåll av eldningsanordningen skall finnas hos ägaren av anläggningen under minst 5 år efter utförd åtgärd.

13 § Eldning inom detaljplanerade områden och vid samlad bebyggelse får endast ske av torrt trädgårdsavfall som inte kan utnyttjas för kompostering och om det kan ske utan att olägenheter från hälsoskyddssynpunkt uppstår. Regler om transport och annan hantering av trädgårdsavfall finns även i kommunens renhållningsordning. Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandskyddsföreskrifter.

Bränning av halm

14 § Det är förbjudet att bränna halm inom detaljplan.

Camping

15 § Camping med undantag av sådan som medges av allemansrätten är inte tillåten inom Natura 2000-områden. Bestämmelsen är inte tillämplig på tomtmark.

Om camping inom område, som upplåtes för fritidsändamål eller annat liknande till allmänt begagnande, finns reglerat i lokala ordningsföreskrifter.

Ansökan och anmälan

16 § Enligt §§ 25 och 46 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall en ansökan eller anmälan till samhällsbyggnadsnämnden enligt lokala föreskrifter vara skriftlig och innehålla de uppgifter som behövs för ärendet samt de ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att bedöma de anordningar, lokaler eller anläggningar som avses i ansökan eller anmälan.

Straffbestämmelser

17 § I 29 kap. miljöbalken finns straffbestämmelser och i 30 kap. miljöbalken samt förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter finns bestämmelser om miljöstraffavgifter

Dispens

18 § Samhällsbyggnadsnämnden får medge dispens från vad som gäller enligt dessa föreskrifter, om det är uppenbart att risk för olägenheter från miljö- och hälsoskyddssynpunkt inte föreligger.

Avgifter

19 § Samhällsbyggnadsnämnden får ta ut avgift för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens, för handläggning av anmälan samt för tillsyn i övrigt enligt dessa föreskrifter enligt den taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som kommunfullmäktige antagit.

Dessa lokala föreskrifter träder i kraft efter att kommunfullmäktige antagit dem och ersätter tidigare äldre lokala föreskrifter.

KOMMENTARER från SKL dec 2012

Bakgrund

I ingressen till exemplen hänvisas till de paragrafer i miljöbalken (1998:808) och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), nedan förkortad FMH, som innehåller bemyndiganden för kommunerna att utföra lokala föreskrifter. Endast föreskrifter med stöd i dessa bemyndiganden får utfärdas. Kommunerna har dock möjlighet att meddela föreskrifter även inom avfallsområdet (avfallsföreskrifter). Sådana föreskrifter behandlas inte här.

Miljöbalken ger kommunerna möjlighet att meddela föreskrifter som behövs till skydd mot olägenheter för människors hälsa (9 kap. 10-13 §§ miljöbalken). I föreskrifterna kan det t.ex. anges att verksamhet som kan medföra olägenhet för människors hälsa inte får bedrivas eller inrättas utan att kommunen har lämnat tillstånd eller att anmälan har gjorts till kommunen.

Lagstiftaren har i 9 kap. 13 § miljöbalken särskilt angett att kommunala föreskrifter som meddelats till skydd för olägenheter för människors hälsa inte får medföra onödigt tvång för allmänheten eller ”annan obefogad inskränkning” i den enskildes frihet. Vissa föreskrifter kan meddelas både med avseende på skyddet för människors hälsa och skyddet för miljön. Detta gäller föreskrifter om enskilda avloppsanläggningar och värmepumpar.

Generellt gäller att kommunerna inte behöver utnyttja hela bemyndigandet och t.ex. förbjuda innehav av alla de djur som nämns i 40 § första stycket punkten 2 FMH. Kommunerna har dock inte möjlighet att gå utöver bemyndigandet och meddela föreskrifter om andra djur än den än de som omfattas av bemyndigandet.

Föreskrifterna ska vara tydliga med vad som gäller och bör kungöras i god tid. Föreskrifterna ska kungöras enligt reglerna i kommunallagen (5 kap. 62 § och 6 kap. 30 §) I 44 § FMH finns vidare bestämmelser som, vid sidan av kommunal-lagen, gäller för kungörandet.

Föreskrifterna ska kungöras i länets författningssamling. Vidare ska kommunen tillse att föreskrifterna anslås i ortstidning samt att tryckta exemplar finns att tillgå för allmänheten.

I prop. 2011/12:149 finns förslag till ändringar i kommunlagen med avseende på kungörande av kommunala föreskrifter. Reglerna, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2013, innebär att kommunala föreskrifter ska kungöras genom att det på kommunens anslagstavla tillkännages att protokollet med de beslutade föreskrifterna har justerats. Gällande kommunala föreskrifter ska vidare finnas tillgängliga på kommunens webbplats. Där ska de vara samlade i kommunens författningssamling eller på annat sätt. Förordningsregler om kungörelse i länets författningssamling och ortstidningarna ska enligt förslaget slopas.

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön 12

Avloppsanordningar

2 § Tidigare underlag innehöll två alternativa skrivningar med endast redaktionell skillnad. För tydlighets skull innehåller detta underlag endast en av skrivningarna. Någon ändring i sak har inte skett. Av tydlighetsskäl upptar bestämmelsen även vad som gäller direkt enligt FMH. Enligt 13 § första stycket FMH krävs tillstånd även för att ansluta en vattenklosett till en befintlig avloppsanordning. Av 13 § tredje stycket andra meningen FMH framgår att

kommunen kan föreskriva tillståndsplikt för BDT-avloppsanordningar inom vissa delar av kommunen.

En utvidgad tillståndsplikt ska vara motiverad för att skydda människors hälsa eller miljön. Det kan t.ex. gälla områden som är särskilt känsliga för avloppsvatten eller områden som är utsatta för betydande mängder avloppsvatten.

Enligt 43 § FMH ska de tillståndspliktiga områdena märkas ut på en särskild karta som fogas till föreskrifterna.

Enligt 6 kap. 5 § punkten 4 i plan- och byggförordningen (2011:338) krävs anmälan vid installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt.

Andra toaletter än WC

3 § Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 3 FMH. Med stöd därav kan föreskrifter meddelas om inrättande av andra slags toaletter än vattentoaletter, t.ex. förmultningstoaletter, förbränningstoalett, frystoalett, paketeringstoalett och torrtoalett. Här kan kommunen som alternativ kräva tillstånd. Det går också att begränsa kravet till vissa områden, som i sådant fall ska märkas ut på kartbilaga.

I de lokala avfallsföreskrifterna kan finnas möjlighet att få dispens för egen behandling av latrin. Tillståndsprovningen enligt de lokala föreskrifterna bör samordnas med sådan dispensprovning och en hänvisning till avfallsföreskrifterna kan med fördel läggas till i anslutning till bestämmelsen.

Djurhållning

4 § Paragrafen grundas på 39 § FMH. Bestämmelsen har justerats redaktionellt för att helt motsvara bemyndigandet. Tillståndsplikt kan endast föreskrivas för områden med detaljplan eller områdesbestämmelser och om det krävs för att skydda människors hälsa. Ett sådant tillstånd får förenas med särskilda villkor.

Bemyndigandet medger inte föreskrifter som förbjuder hundar, katter, kaniner och liknande pälsklädda sällskapsdjur eller t.ex. spindlar. Av rättsfallen R 1988:101 och R 1998:110 framgår att varken större antal kaniner i en kaningård eller höns med inhägnad att betrakta som sällskapsdjur.

Oavsett om tillståndsplikt krävs enligt denna paragraf gäller enligt 36 § FMH att husdjur och andra djur som hålls i fångenskap ska förvaras och skötas så att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer.

Tomgångskörning

5 § Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 1 FMH. När det gäller antalet minuter får en avvägning göras utifrån vad som är lokalt motiverat. Det bör ligga i linje med lagstiftarens intentioner att begränsa föreskrifternas omfattning t.ex. till område med detaljplan eller andra tätortsområden. Begränsas föreskriften till att bara gälla vissa områden bör de märkas ut på särskild karta (jfr. 43 § i förordningen).

Spridning av gödsel

6 § Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 2 FMH.

Två alternativ anges; alternativ 1 är inriktat på föreskrifter för hanteringen och alternativ 2 inriktat på att hanteringen ska anmälas. Om det behövs för att skydda människors hälsa kan krav på tillstånd föreskrivas i stället. Avståndet till sjö eller vattendrag bör bestämmas utifrån de förhållanden som råder på plats i kommunen.

Jordbruksverket får enligt 12 kap. 10 § miljöbalken meddela de föreskrifter som skäligen kan behövas från miljöskyddssynpunkt i fråga om begränsningar i antalet djur i jordbruk, försiktighetsmått för gödselhanteringen och växtodlingen. Jordbruksverkets bemyndigande att, tillsammans med Naturvårdsverket, meddela föreskrifter avseende gödselhanteringen framgår även av 10 § första punkten i förordningen om (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.

Numera gäller SVJFS 2004:62 med föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring (ändrad genom SJVFS 2011:25). I denna föreskrift finns, både för hela riket och för vissa definierade känsliga områden, bl.a. begränsningar i fråga om hur nära sjö eller annat vattendrag spridning får ske och vissa tidsbegränsningar för spridning. De föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet i 40 § första stycket punkten 1 FMH kan enligt 42 § FMH också utvidgas till att gälla andra tätbebyggda områden. För att en sådan utvidgning ska få införas krävs särskilda skäl. Utmärkning på kartbilaga är obligatorisk enligt 43 § FMH.

Om varken tillstånds- eller anmälningsplikt bedöms nödvändig, kan vissa allmänna bestämmelser om hanteringen föreskrivas. Exempel på sådana lämnas i alternativ 1.

Fjärde stycket första meningen i alternativ 2 syftar till att inte medföra onödigt tvång för allmänheten och obefogad inskränkning i den enskildes frihet, se 13 § FMH. Fjärde stycket andra meningen i alternativ 2 innebär att i den mån villkor för spridning meddelats i tillstånd till jordbruk enligt 5 eller 21 § FMH behövs inte någon särskild anmälan för gödselhantering.

§ 7 Bestämmelsen i 37 § FMH kan genom bemyndigandet i 42 § utvidgas till att omfatta tätbebyggda områden som inte omfattas av detaljplan.

Skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter

§ 8 Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 5 FMH. Föreskrifterna kan gälla skyddet för ytvattentäkter eller enskilda grundvattentäkter. Normalt torde bestämmelser om skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter behövas bara i vissa områden i kommunen. I den mån sådana vattentäkter används för eller är avsedda för vattenförsörjningsändamål kan det behövas föreskrifter för att hindra att olägenheter för människors hälsa uppkommer. Föreskrifter om skydd för vattentäkter kan användas exempelvis i de fall där det inte anses motiverat att förklara ett område som vattenskyddsområde enligt 7 kap. miljöbalken.

Naturvårdsverkets handbok 2010:5 om vattenskyddsområde berör i avsnitt 1.2.2 skydd av vattentäkter med lokala föreskrifter. I föreskrifterna kan regleras frågor om hantering av petroleumprodukter och andra kemikalier, spridning av gödsel, spridning av bekämpningsmedel, infiltration av avloppsvatten, industriell verksamhet, grävning m.m. Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram en vägledning i frågan: ”Skydd av vattentäkter med lokala hälsoskyddsföreskrifter.” Av intresse är även åtgärdsprogrammen för de olika vattendistrikten.

Det ska noteras att bemyndigandet möjliggör föreskrifter som skyddar hälsan. Någon koppling till vattenförekomstens status, vid sidan av hälsoskyddsaspekten, torde inte vara möjlig.

Naturvårdsverkets föreskrift 2000:4 har ersatts av föreskriften NFS 2003:24, ändrad i NFS 2009:3. Av 10 kap. i föreskriften 2003:24 framgår vilka särskilda regler som gäller för vattenskyddsområden. Med vattenskyddsområden avses enligt definitionen i föreskriften (kap. 2) dels mark- eller vattenområde som med stöd av 7 kap. 21 § miljö-balken fastställts till skydd för en grund- eller ytvattentillgång eller områden för vilka kommunala föreskrifter har meddelats med stöd av 40 § FMH, dels områden som fast-ställts med stöd av motsvarande äldre bestämmelser.

Förslaget innehåller två olika alternativ. Alternativ 1 innehåller exempel på vissa bestämmelser för att skydda en reservvattentäkt. Alternativ 2 är avsett för att t.ex. skydda enskilda grundvattentäkter i känsliga områden mot risker för föroreningar från vissa verksamheter. Alternativt kan tillstånd krävas för sådana upplag.

Ytterligare information om tillstånd för hantering av brandfarliga gaser och vätskor finns i SÄIFS 1995:3 med ändringar i SÄIFS 1997:3. Tillståndsplikt för hantering av explosiva och brandfarliga varor föreskrivs i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Det kan anmärkas att uppläggning av fast avfall eller andra fasta ämnen är tillstånds och anmälningspliktig enligt 5 och 21 §§ FMH. Tillståndsplikt gäller dock inte för ändring av verksamhet som innebär lagring av timmer som inte sker på eller nära vattentäkter och behövs p.g.a. t.ex. storm eller orkan. SNI koderna 90.130 eller 90.140 gäller användning av avfall för anläggningsändamål. Enligt 6 kap. 1 § plan- och bygg-förordningen (2011:338) krävs normalt bygglöv för att anordna upplag och material-gårdar.

Viss klarhet i vad som avses med ”upplag” finns i prop. 1985/86:1 sida 684 med hän-visning till redogörelse i prop. 1959:168 s. 138. Från redogörelsen kan nämnas att bestämmelsen endast omfattar upplag som är mer permanent eller omfattande. Ett litet förråd kan således betraktas som upplag, förutsatt att det är permanent. Vidare anges att endast sådant som lagras utomhus betraktas som upplag.

Av 7 kap. 21 § miljöbalken framgår att länsstyrelsen eller kommunen får förklara ett område som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas som vattentäkt. Länsstyrelsen eller kommunen kan vidare enligt 7 kap. 22 § meddela föreskrifter för sådana områden. Innan kommunen fattar beslut om föreskrifter till skydd för yt- eller grundvatten i de lokala hälsoskyddsföreskrifterna bör kontrolleras att dubbelreglering inte sker.

Lantmäteriet ska underrättas skyndsamt när kommunen har meddelat föreskrifter om skydd för ytvattentäkter eller enskilda grundvattentäkter (44 § fjärde stycket FMH). Detsamma gäller om sådana föreskrifter ändras eller upphävs.

Enligt 9 kap. 10 § första stycket miljöbalken gäller att alla anläggningar för grundvattentäkter ska inrättas och användas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. I andra stycket samma bestämmelse bemyndigas kommunerna att – i de fall det inte krävs tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken – föreskriva att det ändå ska krävas tillstånd av kommunen eller anmälan till kommunen för att inrätta och använda en ny anläggning för grundvattentäkt i områden där knapphet på sött vatten råder eller befaras uppkomma. Det gäller dock bara om det behövs för att hindra att olägenheter för människors hälsa ska uppkomma. Kommunen får även föreskriva anmälningsplikt, dock inte tillståndsplikt, för sådana anläggningar som redan finns inom angivna områden.

Begreppet ”knapphet på sött grundvatten” omfattar såväl det fallet att brunnar sinar som att brunnar drabbas av saltvatteninträngningar. De kommunala föreskrifterna kan komma i fråga i områden där det antingen finns bostäder som inte har tillgång till vatten i tillräcklig utsträckning eller av godtagbar kvalitet eller där det finns risk för att sådana problem ska uppkomma och där orsaken är att grundvattenuttagen från brunnar i området är eller kan befaras bli för stora (prop. 1997/98:45 I s. 354). Kommunen kan, genom att föreskriva om tillstånds- eller anmälningsplikt, förhindra tillkomsten av eller påverka på användningen av nya anläggningar. Kommunen kan då också påverka lokaliseringen av nya brunnar. Tillstånd som meddelas får förenas med villkor enligt 16 kap. 2 § andra stycket miljöbalken. Kommunen kan i samband med tillståndsprovning också kräva att det kontrolleras om det t.ex. förekommer radon i vattnet.

För anläggningar som redan finns får kommunen föreskriva anmälningsplikt inom angivna områden, inte tillståndsplikt. Genom anmälningsplikten får kommunen kännedom om de anläggningar som finns. Har något datum för anmälan av sådana befintliga anläggningar inte tidigare funnits kan ett datum nu föreskrivas, lämpligen minst sex månader från det att föreskrifterna träder i kraft.

Om det behövs kan kommunen, med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om skyddsåtgärder och försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken för att förhindra att olägenheter för människors hälsa uppkommer.

Kommunen kan även, genom detaljplan eller områdesbestämmelser, införa bygglovsplikt för vissa grundvattentäkter som är undantagna från tillståndsplikt enligt 11 kap. 11 § 1 punkten miljöbalken (9 kap. 8 § första stycket punkten 5 plan- och bygglagen 2010:900). Detta avser även vattentäkter för en- eller två familjefastigheter eller jordbruksfastigheters husbehovsförsörjning eller värmeförsörjning, dock endast när det finns särskilda skäl för en bygglovsprovning (9 kap. 8 § andra stycket plan- och bygglagen). Plan- och bygglagens regler bör tillämpas främst då det inom kommunen finns behov av att ha en planmässig hantering av grundvattenfrågorna inom nya områden som anläggs.

Värmepumpar

9 § Enligt 17 § FMH är det förbjudet att utan anmälan till miljönämnden inrätta en värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten.

Kommunen får föreskriva att det i stället ska krävas tillstånd av nämnden för inrättande av sådan anläggning inom kommunen eller inom vissa delar av kommunen om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön.

En förutsättning för att kommunen ska få föreskriva tillståndsplikt i stället för anmälningsplikt för inrättande av värmepumpar är att det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön. I en kommun eller inom delar av en kommun kan förhållandena vara sådana att det - av miljö- och hälsoskyddsskäl - är olämpligt att inrätta en värmepumpsanläggning. Det kan t.ex. bero på att mark- och terrängförhållandena är olämpliga från hälsoskyddssynpunkt för en sådan anläggning. Ett annat skäl kan vara att det i närheten av den inom det aktuella området finns dricksvattentäkter som riskerar att förorenas. Genom att införa tillståndskrav blir det lättare för kommunen att förhindra att sådana anläggningar kommer till stånd eller säkerställa att de utförs så att risker elimineras.

Det är möjligt att föreskriva att tillståndsplikt ska gälla hela kommunen om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön.

Om tillståndsplikt införs bör det dock ligga i linje med lagstiftarens intentioner att om möjligt begränsa tillståndsplikten till sådana områden eller objekt som är särskilt skyddsvärda. Om föreskrifterna begränsas till vissa områden ska de märkas ut på sär-skild kartbilaga.

Tidigare föreskriven obligatorisk anmälningsplikt avseende luftvärmepumpar (17 § FMH) har tagits bort från och med den 1 mars 2002, se vidare nedan § 11.

För större anläggningar krävs tillstånd eller anmälan enligt 5 eller 21 §§ FMH. Verksamhetskod 40.110 avser anläggningar för en uttagen eller tillförd mängd av mer än 10 MW. Det kan anmärkas att tillstånd till vattenverksamhet inte krävs för utförande av anläggningar för utvinning av värme om åtgärden inte avser vattentäkt (11 kap. 11 § punkten 3 miljöbalken).

Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 10 i FMH och ger kommunen möjlighet att meddela föreskrifter om luftvärmepumpar. Luftvärmepumpar torde innefatta både vad som kallas luft/luft och luft/vatten värmepumpar där skillnaden är vilket internt värmesystem som fastigheten har. Inskränkningen till en- eller två-familjsfastigheter har tagits bort (SFS 2002:768) och föreskriften gäller generellt. Det är således möjligt att införa anmälnings- eller tillståndsplikt för luftvärmepumpar om det behövs för att hindra att olägenheter för människors hälsa uppkommer i kommunen. Det är vidare möjligt att föreskriva tillstånds- eller anmälningsplikt för hela kommunen om det krävs för att skydda människors hälsa. Kommunen kan i stället för att kräva tillstånd kräva att en luftvärmepump inrättas eller används på visst sätt så att olägenhet för människors hälsa inte uppkommer.

Eldning

11 - 13 § Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 6 i FMH och omfattar tillfälligt förbud mot småskalig eldning med vissa fasta bränslen inom särskilt angivna områden.

Möjligheten för kommunerna att reglera småskalig eldning infördes 1995. I prop. 1994/95:119 s. 17 utvecklar regeringen frågan om de möjligheter kommunen har att inom vissa områden begränsa användningen av småskalig eldning. Beträffande direkt-eldade pannor, varav det stora flertalet är kombipannor, uttalar regeringen att kommunen bör kunna

föreskriva att annan uppvärmningsform ska användas inom vissa belastade områden och under vissa tider.

Föreskrifterna måste vara tillfälliga och avse särskilt angivna områden, främst där effekterna är påtagliga. Det kan t.ex. gälla dalgångar och områden med stora höjd-skillnader mellan husen. Åtgärder i områden med daghem, servicehus och sjukhem och liknande bör prioriteras.

Förbudet bör enligt förbundets uppfattning kunna utvidgas i tiden eller kompletteras så att det även gäller helger på våren och hösten eller vid vissa vädertyper (inversion). Förbudet får dock inte göras generellt, se vidare nedan.

Bestämmelsen hänvisade tidigare till Boverkets byggregler BFS (1998:38) som innehöll krav på standard för "miljögodkända" pannor, mindre än 50 kW. Dessa krav för installation inom tätort borde, enligt allmänna råd från Boverket, även användas inom tätort på anläggningar som är större än 50 kW. Reglerna i BFS 1998:38 har ändrats genom BFS 2011:26 med ändringar. I kap. 6:741 (BBR 19). I och med tidigare gällande BFS 2006:12 gäller samma regler för tätort och landsbygd och reglerna för utsläpp från fastbränsleeldade pannor har enligt därefter gällande byggregler i stort varit oförändrade.

Regeringen uttalade i förarbetena (prop. 1994/95:119 s. 18) att vägande skäl talar emot att kommunerna skulle få möjlighet att utfärda generella förbud mot småskalig eldning med fasta bränslen i befintliga anläggningar. Regeringen framhöll i sammanhanget att en möjlighet till förbud mot eldning i anläggningar som uppfyller kraven för miljögodkännande skulle innebära ett ingrepp mot den enskilde som inte står i rimlig proportion till den utsläppsminskning som skulle bli följden. Från rättssäkerhetssynpunkt ansågs det inte rimligt att den som investerat i en miljögodkänd anläggning inte har möjlighet att använda den. Bemyndigandet kom endast att omfatta tillfälliga förbud.

Förbud som träffar miljögodkända pannor som inte uppfyller kraven i BFS 2011:6 och inte heller är försedd med ackumulatortank, bör - mot bakgrund av att det rör sig om ett tillfälligt förbud - enligt förbundets uppfattning inte anses medföra någon obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Utsläpp från s.k. trivseldning kan ibland ge uppskov till problem för berörda grannar. I mer svårartade fall, t.ex. till följd av uppenbart olämplig eldningsteknik eller felaktigt bränsle kan kommunen som tidigare enligt hälsoskyddslagen meddela förbud i det enskilda fallet (prop. 1994/95:119. s. 18).

Precis som för övriga föreskrifter bör de tillkännages i god tid och de berörda områdena ska vara väl definierade. Det bör medges undantag från föreskrifterna i samband med strömavbrott och andra krissituationer.

Kommunerna har som framgår ovan möjlighet att meddela tillfälliga föreskrifter. Vad som är att anse som "tilfälligt" har varit oklart.

Frågan berördes i någon mån av Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 januari 2011 i mål M 4771-10 (MÖD 2011:09). En kommun hade, med stöd av en lokal föreskrift, förbjudit en verksamhetsutövare att elda vissa slag av material i sin panna. Föreskriften angav att "all

eldning av hushållsavfall, plast, målat eller tryckimpregnerat virke eller spånskivor eller liknande material är förbjudet.” Skrivningen stämmer överens med vad som fram till 2002 angavs i Kommunförbundets underlag till lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. Miljööverdomstolen upphävde förbudet med motiveringen att kommunen vid fastställande av den lokala föreskriften gått utöver bemyndigandet som kunde härledas från 40 § 6 punkten FMH. Föreskriften, som vare sig var begränsad i tid eller rum återspeglade inte heller – enligt domstolen – begränsningen till småskalig eldning i behörighetsregeln. Domstolen fann inte heller något annat bemyndigande för kommunen att föreskriva på ett sådant sätt som skett i den aktuella delen av föreskriften.

Den aktuella föreskriften torde ha baserats på en annan punkt, punkten 7, i 40 § första stycket FMH, se vidare nedan § 13. Avgörandet klargör att föreskriften endast får innehålla tillfälligt förbud inom särskilda områden, se vidare 13 § nedan.

Bemyndigandet finns i 40 § första stycket punkten 7 FMH och omfattar skötsel och tillsyn av eldningsanordning för vissa fasta bränslen. Det kan i vissa kommuner vara aktuellt att ge ytterligare anvisningar. Detta kan innebära något om högsta fukthalt samt att pellets och briketter som eldas bör uppfylla kraven i svensk standard.

För att nämnden ska kunna förvissa sig om att fastighetsägaren har haft underhåll på pannan föreslår vi att dokumentation över sotning och underhåll ska sparas i fem år. Fastighetsägaren bör kunna visa handlingarna om nämnden finner skäl för det. Något föreläggande att förete handlingarna torde inte kunna grundas på denna föreskrift.

En föreskrift med totalt förbud att elda hushållsavfall, plast, målat eller tryckimpregnerat virke, spånskivor eller liknande material prövades i Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 januari 2011 i mål M 4771-10 (MÖD 2011:09). Se ovan under 12 § om denna dom. Något klargörande i frågan vad som kan anses vara godtagbara sköselföreskrifter finns inte. Tidigare formulering i underlaget, som överensstämde med den föreskrift som prövades i detta mål, ersattes 2002 med nuvarande skrivning. Restriktioner för förbränning av avfall kan vidare finnas i de lokala avfallsföreskrifterna. Hänvisning bör i sådant fall göras. Vidare kan noteras Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 27 september 2007 i mål M 8206-06 (MÖD 2007:24) där bestämmelserna i 15 kap. miljöbalken ansågs ge en kommun lagligt stöd för att i sin renhållningsordning föreskriva förbud mot eldning med trädgårdsavfall.

Vi vill även erinra om bestämmelser i 15 kap. 18 § miljöbalken och 45 § avfallsförordningen (2011:927) avseende hantering av avfall. Tidigare avfallsförordning har 2011 ersatts av en ny förordning och bestämmelsen i 15 kap. 18 § miljöbalken har ändrats. Bl.a. har uttrycket ”gräva ner” utmönstrats utan att någon ändring i sak är avsedd.

Regeringen tillsatte sommaren 2011 en utredare (dir 2011:66) med uppdrag att göra en översyn av avfallsområdet och då bl.a. se över ansvaret för omhändertagande av hushållens avfall. Utredningens förslag ska presenteras i 3 september 2012.

Bemyndigandet finns i 40 § punkt 8 i FMH. Möjligheten att utfärda föreskrifter om tillfälligt förbud mot eldning av löv m.m. infördes samtidigt som bemyndigandet om tillfälligt förbud mot småskalig eldning. I motiven (prop. 1994/95:119 s. 18) uttalas att utomhuseldning av löv, kvistar m.m. är olämpligt i tätortsmiljö, att röken ofta skapar allvarliga problem för astmatiker

och andra känsliga människor och att lokal kompostering är ett bättre alternativ än förbränning, varför kommunerna borde ges möjligheter att i viss omfattning meddela begränsningar även av sådan eldning inom planlagt område.

Förbudet kan även formuleras så att det träffar torrt trädgårdsavfall som inte kan komposteras, vilken är i enlighet med avfallshierarkin, se avfallsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG). Det kan finnas skäl att uppmärksamma om länsstyrelsen eller kommunen har meddelat föreskrifter om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus enligt 2 kap. 7 § förordning om skydd mot olyckor (SFS 2003:789). Tidigare gällande räddningstjänstförordning är upphävd.

Flera kommuner tillåter eldning endast under en eller två veckor på våren eller hösten, t.ex. veckorna 17 och 40. Det får dock betraktas som oklart om sådant förbud kan anses rymmas under begreppet ”tillfälligt”, se även under paragraf 13 hänvisat rättsfall.

Bränning av halm

14 § Möjligheten att utförda lokala föreskrifter om halmbränning infördes i hälsoskydds-förordningen 1998 och bemyndigandet finns nu i 40 § första stycket punkten 9 FMH. Förbudet kan enligt bemyndigandet endast omfatta åkermark.

Med halm menas strå, stjälk eller delar av blast. Restriktioner för bränning av gräs och hö kan inte göras med stöd av detta bemyndigande.

Camping

15 § Bemyndigandet finns i 40 § andra stycket FMH. Om det i kommunen förekommer camping i betydande omfattning får kommunen meddela särskilda föreskrifter eller förbjuda sådan verksamhet om det behövs för att hindra att olägenheter för människors hälsa uppkommer. Inom vissa utsatta områden kan förhållandena vara sådana att totalförbud mot camping kan vara motiverat året runt om dessa förutsättningar är uppfyllda.

Som tidigare noterats gäller enligt 9 kap. 13 § att föreskrifter som meddelats till skydd för olägenheter för människors hälsa inte får medföra onödigt tvång för allmänheten eller annan obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Campinganläggningar var tidigare anmälningspliktiga enligt 38 § punkten 2 FMH (ändrad genom SFS 2010:953). Av 45 § punkten 5 FMH framgår nu i stället att kommunen, genom tillsyn, ska ägna särskild uppmärksamhet åt bl.a. campinganläggningar.

Ansökan och anmälan

§ 16 En ansökan eller anmälan till den kommunala nämnden ska vara skriftlig. För ansökans innehåll gäller vad som föreskrivs i 25 och 46 §§ FMH respektive 19 kap. 5 § och 22 kap. 1 § miljöbalken.

Sanktioner

§ 17 Straffbestämmelserna i 29 kap. 4 § miljöbalken har ändrats sedan tidigare föreskrifter utformades. Genom att 29 kap. 4 § som avser otillåten miljöverksamhet kopplas till bestämmelser med stöd i bemyndigandet i 9 kap. 6 § miljöbalken innebär detta att förprovningmöjligheter (anmälnings- och tillståndsplikter) med stöd av andra bemyndiganden i balken inte längre är straffsanktionerade. De överväganden som gjorts inför förändringen framgår av bl.a. av SOU 2004:37 s. 280 f. Enligt 29 kap. 9 § punkten 2 är överträdelse av föreskrifter om tomgångskörning och gatumusik straffsanktionerade på bötesnivå. Enligt förordningen (2012:259) om miljöstraffsavgifter som träder i kraft den 1 juli 2012 kan miljöstraffsavgift, liksom tidigare, dömas ut vid överträdelser av 13 och 17 §§ FMH.

Dispens

§ 18 Även i tidigare underlag för lokala hälsoskydds föreskrifter har en generell undantagsmöjlighet funnits med. För att möjliggöra en smidig tillämpning av de lokala föreskrifterna kan det för vissa fall vara lämpligt med en generell möjlighet att medge undantag eller att bevilja dispens. Undantag eller dispens kan medges för begränsad tid (16 kap. 2 § första stycket miljöbalken) och kan förenas med villkor (16 kap. 2 § andra stycket miljöbalken).

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön 21

Avgifter

19 § Enligt miljöbalken får kommunerna ta ut avgift för sin provning och tillsyn enligt miljöbalken och föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken. Föreskrifter om sådana avgifter beslutas av kommunfullmäktige. Det kan vara lämpligt att i de lokala föreskrifterna upplysa allmänheten om att ärenden eller handläggning som grundas på föreskrifterna kan vara avgiftsbelagda. Det kan noteras att sedan 2011 gäller en ny miljökontrollföreskrift (SFS 2011:13).

Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

För tydlighets skull bör anges när föreskrifterna ska börja gälla. Som framhållits i de inledande kommentarerna finns förslag på att kommunernas föreskrifter ska kungöras genom meddelande på den kommunala anslagstavlan och hållas tillgängliga på kommunens webbplats (prop. 2011/12:149). De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET